

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

N.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

Vitae dicitur: satis est populis fluviumq; Ceresq;
Menander.

Hic non parva, non igitur, sed omnia
Que dat omnia & colligit natura.
Hic quos in arboribus videmus, patet in regere.
Natura omnibus doctoris imperat.
Hic quos videmus, patet in regere.
Natura omnibus doctoris imperat.
Quoniam conquisitum est, non facile
Hic conquisitum est, non facile
Mores mali naturam permittunt.

SENTENTIAE PHILOSOPHICAE

Natura est principium quoddam & causa motus & status eius, in quo sic primo, per se, non per aliud alienaque. *Lib. 2. de Nat. c. 1. T. 3. & l. 8. de Natura. c. 3. T. 23.*

Natura sunt, vi & animantia, & eorum partes, & ea quae oriuntur de terra, vt ignis, aer, aqua, terra. *Libro 2. de Natur. capitul. 1. Text. 1.*

Natura ea facit, quae a quodam principio continenter agitata ad finem aliquem perueniunt. *Lib. 2. de Nat. c. 8. T. 84. & l. 1. de Part. anim. c. 1.*

Natura est causa, & in numero causarum, quae alicuius gratia efficiunt. *reponitur. Lib. 2. de Nat. c. 8. T. 86.*

Natura dicitur vno modo eorum quae innascuntur ortus: alio id ex quo initio primus aliquid gignitur. Praeterea id vnde primus motus in quoque eorum quae natura sunt, quatenus idem est, proficitur. Praeterea dicitur id quod materia prima est. Alio modo natura dicitur; eorum quae natura constant, essentia. Natura etiam species & essentia dicitur hoc autem finis & perfectio. *Lib. 3. 4. Metaphysic. c. 4. T. 5. & Nat. c. 12. del. T. 10. & Tit. 21.*

Natura, dux optima. *Cato maior.*

Mater rerum omnium natura. *Par. 1.*

Omnium est natura communis. *de Finib.*

Sua cuiusque animantis natura est. *de Finib.*

Sua cuiusque natura est ad vitandum dux. *de Finib.*

Multis lignis natura declarat quid velit, ac quae rat, ac desideret: obliuiscimus tamen nescio quo modo, nec ea, quae ab ea mouemur, audimus. *Lalins.*

Facile indicat natura vim suam, cum homines quod facere ipsi non possunt, id recte in altero fieri iudicant. *Lalins.*

Si tales nos natura genuisset, vt eam ipsam intueri & perspicere, eaque optima ducere cursum vitae, conficere possemus: haud erat sane quod quisquam rationem ad doctrinam requireret, cum natura sufficeret. Nunc vero paruulos nobis dedit igniculos, quos celeriter malis moribus opinionibusque deprauatis licet elungimur vt nuxquam naturae lumen appareat. Sunt enim ingenis nostris semina innata virtutum, quae si adolere liceret, ipsa nos ad beatam vitam natura perduceret. Nunc autem simul atque editi in lucem, & suscepti sumus, in omni continuo prauiate versamur, vt pene cum lacte nutritis eriorum fluxu, videamur. Cum vero parentibus redditi, deinde magistris traditi sumus, tum ita variis imbuimur erroribus, vt vanitati veritas, & opinionum confirmatae natura ipsa cedat. *Tufo.*

A natura ipsa deciscimus, vt nobis optimam naturam inuidisse videamur. *Tufo.*

Omnes naturae luce vehimur. *de Nat. Deor.*

Homo naturae obediens, homini nocere non potest. *3. Offic.*

Naturam duem si sequamur, nunquam aberrabimus. *1. Offic.*

Nos naturam sequamur, & ab omni, quod abhorret ab ipsa oculorum, auriumque comprobatione, fugiamus. *1. Offic.*

Omnia quae natura alipernatur, in malis sunt: quae adsciscit, in bonis. *1. Tufo.*

Quicquid homini naturaliter insitum est, eo vei decet: & quicquid agat, agere pro viribus. *Cato maior.*

Omnia quae secundum naturam sunt, habenda sunt in bonis. *Cato maior.*

Nihil in malis ducamus, quod sit vel a diis immortalibus, vel a natura parente omnium constitutum. *1. Tufo.*

Nihil est aliud gigantium more pregnare cum diis, quam naturae repugnare. *Cato maior.*

Sine doctrina si quid bene dicitur, adiuuante natura, tamen id quia fortuito fit, semper paratum esse non potest. *De Clar. Or.*

Etsi ingenis magnis praediti quaedam, dicendi copiam sine ratione consequuntur, ars tamen est dux certior, quam natura. Aliud est enim poetarum more verba fundere: aliud, ea quae dicas, ratione & arte distinguere. *4. de Finib.*

Multae sine vlla doctrina naturam ipsam sequenti, multa laudabilia fecerunt. *3. de Finib.*

Saepe ad laudem atque virtutem natura sine doctrina, quam sine natura valuit doctrina. *Pro Archia Poeta.*

Omnes tacito quodam sensu, sine vlla arte aut ratione, in artibus ac rationibus recta ac praua diiudicant. De or. Meliora sunt ea quae natura, quam quae arte periculis. *1. Nat. Deor.*

Nulla ars imitari naturae solertiam potest. *1. de Nat. Deor.* Omnis natura artificiosa est, & habet quali vim quantae sciam, quam sequamur. *2. de Nat. Deor.* Natura bonis vt plurimum quae hominibus largitur, & miscet. *Diad. Sicul. l. 4. e. 4.*

Haec lex naturae apud omnes gentes recepta est, quae tempus delectat, vt superiores inferioribus impretat. *Diogen. lib. 1.*

Est ea natura praesantior, in qua deteriora confractione vigent, atque adolefcunt. *Plutarch. in compar. Cato. l. 1. culla.*

Rerum natura potentissima est. *Liv. Decad. 4. lib. 7.* Nulla lex aut timor vni potest, quam ea quae mortalium natura tributa sunt. *Xiphilin. Calar. Augul.*

Ego corruptrici naturae in multis non obsequor, sed in istis, vt pusille mulierculae consilium in rebus grauioribus Deum sequi malo. *Nicas. in lo. Commemo.*

Fortuna naturam plerumque corrumpit. *Curr. lib. 3.* Homines cum se permittit fortuna etiam naturam delectat. *Ead. lib.*

Natura mortalium hoc quoque nomine praua & insulsa test, quo suo quisque negotio hebetior est quam in alio. *quinto.*

Male humanis ingenis natura consulu, quod plerumque natura, sed transacta perpendimus. *Lib. 8.*

Cum perturbata est Respublica, natura hominum naturam offendit, vt libenter inulta facere contra leges, superba impio, irae iure potentior, & excellit in omnia inimica. Nihil in se natura hominum, non an reponent vni dicitur, sed eorum iustitiae mouentes alienae potentiae non laedere, sed homines vindictae cupiditae communes leges dissoluit, & relinquere legum praedia, si quid ipsi aduersi accesserit, vultus salutis spes sit. *Thuc. lib. 3.*

Difficile est attributum certis rebus naturam humanam rare. *Paus. lib. 2.*

Bona natura, si non recte instituat, inter bonos fructus etiam vitia profert, perinde atque bonus ager, si non admodum. *Plat. in Cortolano.*

Inter vepres rola nascuntur, & inter fetas nonnullae. *Armm. Marcel. lib. 16.*

Fortuna nihil est ad naturam, neque huius potest implere. *Plut. in Pompeio.*

Paucis numeris quae natura contenta est. *Boet. de Philo. in prof. 5.*

Dat cuique natura quod conuenit, & ne, dum materiam intendant, laborat.

Im vtro quanta est naturae diligentia, vt cuncta forma et placito propagentur, quae omnia non modo ad comparatum verum generatum quoque quasi perpetuum permanent, quasdam machinas esse quis nesciat. *idem lib. 3. prof. 12.*

Naturam mutare difficile est. *Sen. lib. de Ira.*

Nulla sapientia naturalia corporis aut animi vicia deponitur. Quicquid infirmum & ingentium est, leuatur atque tollitur.

Tenenda est via, quam natura praescripsit, nec ab illa detur dum. Illam sequentibus, omnia facilia & expedita sunt, vt viuentibus non alia via est, quam contra aquam nauigantibus de benefi.

Omnibus enim natura, suadamenta dedit semper tum.

Instita sunt omnium artium nobis semina, magisterque cultus Deus producit ingenia, natura, inquit, hoc mihi parat non intelligit, cum dicit, mutare nomen Deo. Quis enim est huius naturae quam Deus, & diuina ratio, toti mundo parat, eius in terra? Ergo nihil agis, in grauitate mortalium, qui te Deo debere, sed naturae: quia nihil natura sine Deo, sed sine natura, sed idem est vtique nec dilant officio. *Armm. lib. 1. prof. 5.*

Res omnes quae sunt, quae futurae sunt, & quae factae sunt, natura vel fortuna vel arte fieri nonnulli aiunt. Maxima est natura, fortuna quae fieri: arte vero minor, quam dicunt operum natura magnorum operum generatione fingere, fabricanturque nota omnia, quae artificiosa ab omnibus appellamur. *Diad. 10.*

Similis est ars plerumque natura. *Quint. lib. 8.*

Prima pietatis magistra natura est. *in Hist. Sac.*

In alio sua quemque natura delectat.

Natura reuouat rerum dignissima. *Plin. in P. 1. cap.*

Gratia est habenda naturae, quae necessitata parabilia cuncta cilia autem paratu non necessaria. *Epicurum.*

PC
POLY

E tardigradis afinis equus prodit. In eum qui ex obscuris natus parentibus clarus evasit. Vel in arrogentem & ferocem infimo tamen genere ortum. Ex quercubus aut laxis nati.

Hom. Odys. 7. Oυ γαρ άπο δ' εβος εχει παλαφουτα, βοι' άπο περρεφ. Nam neq; tardica quercu sativ es neq; saxo. Quadrabit in eos proverbia, qui se obscura nati sunt genere; & ingenio praeclari agrestis, effertiq; moribus. Germanice perantetrogationem; Μεγαλει δαψ' ich von etnem Strin oder Etock mit Springen sen. Nunquam ex malo patre bonus filius. In ά γιντο κερως φησ' άσ πατρός. Eurip. Cui affine est illud: κρησ' αεγυκας, &c.

HIEROGLYPHICVM.

Fuere, qui per Lunae hieroglyphicam naturam humanam exprimi differunt. Nam quod haec est limo terrae confat: terra etiam Lunaris globus esse perhibetur: Pythagoras enim Lunam modo terram caelestem, modo terrestrem coelum appellabat ac terrae similem. Nam dicit Aristoteles. Varia est praeterca Lunae facies diebusq; singulis immutata conspicitur: neq; varietati quicquam magis obnoxium, quam rerum humanarum conditio. Quin etiam si vnius cuiusque hominis vultum intueamur: nunquam aut rarissime hac & illa vice eundem esse conspicimus. Pier. Val. 44. pag. 432. F.

FABVLA.

Aethiops. Emptum aethiopiem quidam putabat ita negligentia prioris domini decoloratum fuisse. Itaq; ad se deductum, summa cum cura lavare, delingere, & omni ratione anni, vt fordes illas, quemadmodum rebatur, abstergere posset. Verum mutare illum colorem non valuit, aethiops autem afflictus cura in morbum incidit. Significat fabula, nullo pacto mutari ingenia & naturas, sed retinere insitas semper proprietates, & quasi personas attributas sibi. Recte igitur dicitur & hoc apud Aristophanem: Non potes rectum cancri inducere gressum, Nec leuis horrentes echini reddere fontes.

FORMICA.

Quam animantem formicam nominamus, eam fuisse quandam mortalem humani generis accepimus. Exeruisse autem agriculturam, in cuius assiduo studio & summa cupiditate, vicini & res & frumenta subtrahere elanculum solet. Qui cum, vt fit, furi multa quotidie mala imprecarentur, motus tandem supplicet communi execratione, in animantem, quae vt diximus, formica nominatur, conuertit furacem agricolam. Non tamen vna cum specie mores quoque mutati fuere, nam formica nunc quoque tuta frequentat & alienos labores ipsa percipit atque recondit. Fabula ostendit, naturas pravae immutatas manere in omni fortuna varietate. Vide Disciplina, Educatio, Mores.

Naufragium.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

NAVRAGIVM, Graece ναυαγισιον, & ναυαγιον, naufragor, & ναυαγος, naufragus dicitur. Est autem naufragium, nauis fracta rerum & corporum submersio, quod plerumque contingit calu fortuito, propter vim tempestatis, vel fulminis, diciturq; a nauis & frango. Nauis vero Graece ναυς, & ναυος, dicitur: vnde nauale, in quo naues stant seu fiunt, & naues celer, cuius contrarium est ignauus, a quo ignavia, delidia ipsa, & ignaue aduerbium delidiae, & nauo verbum, quod est strenue facio, & naumachia, id est, nauale praelium, a ναυς nauis, & μάχη praelium, vnde & monomachia singulare certamen, a μονος solum, & μάχη pugna, de qua supra in dictione Monachus. A nauis pariter fit nauarchus, id est, nauis princeps, & nauclerus, qui nauem regit, qui nauicularius dicitur: & nauigo, hoc est, nauiter facio, & nauigium ipsa nauis, & nauigatio ipsa profectio, & nauicula parua nauis. Nauta siue nauita, qui in nauis agenda se exercet. De aliquibus nauigationis instrumentis, vide supra in Militari prudentia. Naufragium figurate pro calamitate, damno, iactura vel exitio vsurpatur apud probatos auctores.

BIBLICI LOC.

Naufragium Pauli, Act. 27. 39.

POETICAE SENTENTIAE.

Quid. Amor. II. Nauita sollicitum iam ventos horret iniquos, Et prope tam lethum quam prope cernis aquam; Quod si concussus Triton exasperat Undas, Quam tibi nunc toto est nullus in ore color, Tum generosa voces secundo sidera Luna, Et felix dicas quem sua terra tenet. Horat.

ΑΡΟΠΗΗΓΜΑΤΑ. Naturam appellat honesti rationem homini a natura. Naturam ad solidam parandam sapientiam, praecipue neque deiecit. Naturam, & Doctrinam, & Exercitationem: In- Misera, & ingenio refragante, frustra etiam in rebus laborabis. Naturam ad solidam parandam sapientiam, praecipue neque deiecit. Naturam, & Doctrinam, & Exercitationem: In- Misera, & ingenio refragante, frustra etiam in rebus laborabis. Naturam ad solidam sapientiam, praecipue neque deiecit. Naturam, & Doctrinam, & Exercitationem: In- Misera, & ingenio refragante, frustra etiam in rebus laborabis.

SIMILITVDINIS. Natura nihil patitur imperfectum. Et imago quae tanquam in speculo videtur, non vltimum ac spectatorem admodum. Naturam ad solidam parandam sapientiam, praecipue neque deiecit. Naturam, & Doctrinam, & Exercitationem: In- Misera, & ingenio refragante, frustra etiam in rebus laborabis.

Quemadmodum omnis aqua suapte natura descendit, quae secundu ventus a puppi aspirat, omni rudente. Naturam ad solidam parandam sapientiam, praecipue neque deiecit. Naturam, & Doctrinam, & Exercitationem: In- Misera, & ingenio refragante, frustra etiam in rebus laborabis.

Ut materia humida difficulter ignem concipiat, ita natura bona non facile comprehendit. Naturam ad solidam parandam sapientiam, praecipue neque deiecit. Naturam, & Doctrinam, & Exercitationem: In- Misera, & ingenio refragante, frustra etiam in rebus laborabis.

ADAGIA. Equilla non nascitur rosa, nec hyacinthus. Naturam ad solidam parandam sapientiam, praecipue neque deiecit. Naturam, & Doctrinam, & Exercitationem: In- Misera, & ingenio refragante, frustra etiam in rebus laborabis.

Ut enim vltima opus esse legibus, nisi perperam videretur. Naturam ad solidam parandam sapientiam, praecipue neque deiecit. Naturam, & Doctrinam, & Exercitationem: In- Misera, & ingenio refragante, frustra etiam in rebus laborabis.

Horat. i. Carm. 3.

illi rabur, & es triplex
Circu pectus erat qui fragilem truci
Commissit pelago ratem
Primus: nec timuit praecipitem Africum
Decertantem Aquilonibus,
Nec iristes Hyadas, nec rabiem Noti.
Ibid.

Audax omnia perpest
Gens humana ruit per vestitam nefas.

Iuven. 1. 2.

Inani, & ventis animam committe, delatè
Confusus ligno, digitis à morte remotus
Quatuor aut septem, si sit latissima tada.
Sen. Med. Act. 2.

Audax nimium, qui freta primus
Rate tam fragili perfida pupis.
Terrasq; suas post terga videns
Antumam leuibis credidit auris.
Dubiosq; secant aquora cursu,
Totius tenero fidere ligno,
Inter vita, mortisq; vias
Nimium gracili limite ducto.

Ter. Heec. 3. 4.

Non Hercle verbus Parmeno dici potest
Tantum, quam re ipsa naufragae in commodum est,
P. Itane est? S. O fortunata! nesci quid mali
Præterieris, qui nunquam es ingressus mare:
Nam alias tu omittam miseris, vitam hanc vide.
Dies triginta, aut plus eo, in nauis fui,
Cum interea sedepq; mortem expectabam miser:
Ita dixi, adversa tempestate cessi sumus.

Tibul. 12.

Luca periturus freta per patientia ventis
Ducunt instabiles sidera certarates.

Propert. 3. 5.

Ite rates curvas, & latus comexire causas.
Ista per humanae mors venit à manu.
Terra parum fuerat: terris adiecitim undas:
Fortuna miseris auxiliis arte vias.
Ancora te teneat quem non tenuere Venates?
Quid meritum dicas, cui sua terra parum est?
Ventorum est quodcumq; parat, haud ulla carina
Consensit fallit portus, & ipse sidem,
Claud. in praefat. de raptu Proicrp.

Inuenta securi primus qui nate profundam.
Et rudibus remis silicitarunt aquas:
Qui dubijs ausu committere statibus alnum,
Quas natura negat praebruit arte vias:
Tranquillus primum trepidus se credidit undis,
Littora securi tramine summa legens:
Mox longos tentare sinus, & inque terrarum,
Et leni capite pandere vela Noro.
Ast ubi paulatim praecepti audacia crevit,
Cordaq; languentem dedidit ecce metum:
Iam vagus irrupit pelago catulum, securus
Aegens hiemes, lontanumq; Notum.

Iuven. 12.

Accidit & nostro similis fortuna Catullo:
Cum plenus fluctu medius foret alveus, & iam
Alternum puppi latus evertentibus undis
Arboris incerta nullam prudentia cani
Rehoris conferret opem: decidere iactu
Ceptis cum ventis, imitatus castrora, qui se
Eunuchum ipse facit, cupiens euadere damno
Testiculorum: adeo medicatum intelligit inguent.
Fundite quae mea sunt dicebat cuncta Catullus,
Praecipit are volens etiam pulcherrima, vissem
Purpuream, teneris quosq; Mecenasibus aprami.

Plaut. in Rudente.

Qui homo sese miserum & medicum dolet,
Nepruno credat sese, atq; aratem suam.

Iuven. Satyr. 14.

Parca tunicis licet atq; lacernis
Curatoris eget, qui nauem mercibus implet
Ad summum latus, & tabula distinguitur unda.

Ex Graec. Com.

Εἰς τὴν πῆλιν οὐκ ἔχεται ἡ πλοῦς ἡ πλοῦς.
In terra egenum satias est te vivere,
Quam nauigare possidentem plurima.

SENTENTIAE PHILOSOPHICAE.

De graui naufragio. D I A L. LIV.
Francisci Perrarcho.
D O L.

Gravi naufragio iactatus sum. R. Maris tu mihi memoras, nau-

fragium animi autem files, quasi vero vel grauius, vel maius
tu sit. Ibi est tempestas illa cupidinum: & affectum cum
repugnantia, quae vos tenens concupiscentia, speique veli
culo mentis excusso constantia, quae choris, in abo per
mnes litorum fluxus, perque omnia maria circumuoluta
naufragium in hoc traxit, tolle cupiditatem, naufragium
aut certe periculum nauigandi magna ex parte sustulit.
in naues solum, sed in scopulos, & in mortem cogit miferi
fere omnes qui suis auspiciis in mari pereunt, prius in an
re, priusque illos auaritia demerferit vnda quam pesage. Ita
quidem sine praecipitatione cupiditas, quicquid enim vult
stium vult, morasque omnes, & illarum comites sunt, quae
breuisin exitum via, & crebri prima naufragii cauda est. In
naufragio vexatus sum. R. Didiisti Deum orare, vorare, &
pacifici multa, quorum teli metus causa fuit, tu tamen ego
dem terre reddidit. Non impune Deus luditur, odia illi datur
D. Fecidam naufragium passus sum. R. De naufragio non est
nisi qui euasit. Gaude igitur saluus, & doctior. Tranqui
grata solet esse memoria, sicut ex diuerso fiat praeparatio
recordatio, quanti vero olim faceres vidisse Tritones, quos
spumeos aquarum, atque affurgentes fluctus in nubis de
monstra natantia. Habes vnde brumali nocte ante focum
horrificas narres attontis, trepidulamque famuliam ab
suspendas, iam quid sit poetica tempestas intelligis, & quid
dulus stupor fuit, iam notitia certa est quam bene reperi
tis, vel iactu sis addepsus. D. Duro naufragio laborasti. R. S
re nihil dicitur, hoc si sapi, perpetuum documentum est, qu
quando amplius credere vitam ventis in animum induas. D.
sus sum triste naufragium. R. Si primum, cate ne secutum
si secundum, file. Scitum est illud Publ. Mimographi. I
primum accusat qui iterum naufragium facit. D. De naufragio
fragio vix euasi. R. Nescio quid terribilius adeo sit in qu
quam in terris, quandoquidem in altero morientem, in
quid optabile verum cibum esse quam piscium. Polypu
men enatahi, cura ne iterum fracto vitam remo, aut lacert
tabellae. Dicte terrenum animal terram pati, & coelum volu
re, quam pelagus.

Difficile naufragium pertulit, qui ventorum rationem
ter infexit. Veget. lib. 4. c. 38.

Ars est res nautica, si quid aliud, nec dicitur obiter: sed in
cenda est, vt in cam solam cura intendatur, ne cohiber
gantur. Thucyd. lib. 1.

Non imprudenter à quodam dictum est. Insolemiam nau
igne esse violentiorem. Confiant. Manas. Anual.

Crudelitatis genus est, ultra naufragium velle defecere, &
ad dispendia cogere, quibus inopem vitam probantur
ricula fecisse. Cassiod. lib. 4. epist. 7.

§ APOPHTHEGMATA.

Bios nauigans cum scelerosis & impijs hominibus cum
taretur in summa maris tempestate, alijs deos implorantibus
Silete (inquit) ne vos hic nauigare sentiant Dii. Laertius
cap. 6.

Bios nauigans cum pessimis hominibus, in piratis incidit
tribus illis: Peribimus, si agnoscamur: Atego, inquit, noli
mur peribo. Laert.

Plato, Alfidue monebat fugiendum esse mare, perinde ac
bitatus magistrum. Brusi. l. 4. c. 35.

Aristoteles dicebat, per omnem vitam tritum de peribit
Quod multo secretum aliquid commisit. Quod eo nauigat
quo pedibus ire licuisset. Quod vnum diem in rebus man
Ant. Mel. par. 1. serm. 17. Hoc autem Stobaeus ascribit ad
Cat.

Glaucos Comicus dicebat iucundius esse in mari pedem
quam in terra nautam. Stob. ser. de naufragio.

Anacharsis, percontanti, quae naues essent tuas ille (Qu
quit, in sicum protraxit sunt. Solebant enim olim naues su
sibus, quibus mare nauigabile non est machinis quibusdam
cum perahi, Anacharsis sensit omnem nauigantem esse per
losam. At ille de genere nauigij percontabatur. Sunt enim
ca, oneratae, actuantque naues, aliaque diuersi generis, atque
alia est alia aduersus tempestatem instructor. Laertius lib. 1.
cap. 9.

Idem, quum rogasset quendam, quanta esset spiritudo rabi
rum nauicarum? Isque respondisset, quatuor digitosum
lum, inquit, absunt à morte qui nauigant. Notant cogit
auaritia, qui lucri gratia semet in manifestum vix dist
coniciunt. Scythae nesciunt nautica commercia, sed palmas
nati viuunt. Laert. l. 1. c. 9.

Inani, & ventis animam committe delatè
Confusus ligno, digitis à morte remotus
Quatuor aut septem, si sit latissima tada. Et

Idem, cuidam roganti, vtrum arbitrarer plures esse mortuo
quam viuos? Nauigantes, inquit, in vno numero ponit. D
rans, an hi essent inter viuos habendi, qui vnam vadit
cap. 9.

PC

POLY

Sicut in medio compaginis lapidum palus figurat: sic inter medium venditionis & emptionis angustabitur peccatis. 27.

In multitudine iniquitatum tuarum, & iniquitate negotiationis tuae polluiti sanctificationem tuam. Ez. ch. 28.

Malum est inaleum est, dicit omnis emptor, & cum recesserit, tunc gloriabitur. Prov. 20.

Et ne quis supercedat, neque circumueniat in negotio fratrem suum. 1. Thess. 4.

¶ APOPTHEGMATA.

Thales frequenter dicere ad suos solebat: Vnum eligere praclarum, vnum quiddam deuitare praclarum. Putauit vir sapientissimus, fatuus esse ad parandam honestam famam, vnum quiddam in fine praedicere, quam diuinare de rebus futuolis, & praetare vno labore famam & exultationem, quam minus accurate implicari multuarius rebus. Er. Gl. 7. apoph. ex Laert. l. 1. s. 1.

Phocion dicere solebat: Difficile esse multas vias ingredi. Voluit autem indicare vir sapientissimus, non facile praclarum quiddam praetare posse hominem, qui simul multis rebus ac negotiis sit intentus. Huius dictum extat apud Stobaeum sermone de Trudens. 1.

¶ SIMILITUDINES.

Roterodami. Ut citius fatigatur, qui quam longum sit iter neglect: ita minore tedio rem gerit, cui negotii ratio, modusque praecognitus sit. in simili.

Ut quis locis aequalibus ambulat, magis defatigatur, quam qui in aequalibus: ita laboriosus est, semper eadem aut similia repetere, quam in variis verari negotiis. ibid.

In Campania vites populos amplexae, ipsa aequabant cacumina, adeo ut vindemiatore rogum ac tumulum exciperet: ita quia in arduis versantur negotiis, periculi meminisse debent. ibid.

Ut labyrinthus non oportet ingredi sine filo, quo securus possit redire: ita non est suscipiendum negotium, nisi prius perpecta ratione, qua te possis inde rursus explicare. ibid.

Sicut laboriosus est, inanem iactare manum, quam saxo aut plumbo librata: ita molestus est, in nihilo rebus operam sumere, quam in arduis verari negotiis. ibid.

Ut uiscerant per mulas, quod oscitantem conspiciant, & micturunt, quod metentem viderint: ita quidam nullo certo iudicio ad suscipienda negotia permoventur, sed quiduis in aliis imitantur & referunt. ibid.

Vide Mercator, Mercatura.

Nobilitas.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOGIA.

Nobilitas, Graece *βύβησις*, *βύβησις*, *βύβησις*, *βύβησις*, nobilis dicitur. Est autem nobilitas quaedam maiorum claritas, secundum Arist. l. 2. Rhet.

Nobilitas est honorabilis progenitorum, nam attenditur secundum virtutem generis. secund. ibid.

Nobilitas fuit ingenuitas est virtus, & diuina antiqua. secund. Arist. l. 4. Politicor.

Nobilitas est quaedam laus veniens de meritis parentum. secund. Boetium l. 3. prola. 6. de consolatione philosophia.

Nobile est id quod ex bono prodit genere: Generosum autem, quod non a sui natura declinat.

Nobile aliquando significat, excellens & dignum notitia, aliquando significat notum, unde nobilitas deducitur, veni tunc a notico, a quo cognitus, notitia, cognitio, quae & notitia dicitur: & notifico, notum facio.

¶ LOCI BIBLICI.

Nobiles pauci in Ecclesia Corinthiorum. 1. Cor. 1. v. 26.

¶ PATRYM SENTENTIAE.

Sola apud Deum libertas est, non seruire peccatis. Summa apud Deum nobilitas est, clarum esse virtutibus. Hieron ad Celasium.

Nulli te vnquam de generis nobilitate praeponas: nec obsecrantes quaslibet & humili loco natas te inferiores putes. Nescit religio nostra personas nec conditiones hominum, sed animas inspicit. ibid.

Ille apud Deum praest potior, non quem nobilitas generis, nec dignitas seculi, sed quem deuotio fidei & sancta vita commendat. Hier. in quadam epist.

Nihil aliud video in nobilitate appetendum, nisi quod nobilea quaedam necessitate constringuntur, nec ab antiquorum probitate degenerent. Non enim datur nobili patri palma, sed cursus, & plerumque nobilitas carnis ignobilitatem parit mentis. ibid.

Sola apud Deum libertas est, non seruire peccatis. Summa apud Deum nobilitas est, clarum esse virtutibus. Idem ad Celasium.

Noanullus solet nobilitas generis parere ignobilitatem mentis. vs. v.

Negotiatio.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Negotiatio Graece *πραγματευσις*, *πραγματευσις*, *πραγματευσις*, *πραγματευσις*, negotio dicitur: & *πραγματευσις* negotio dicitur.

Negotiatio, *πραγματευσις*, *πραγματευσις*, *πραγματευσις*, *πραγματευσις*, negotio dicitur. Est autem negotiatio quaedam maiorum claritas, secundum Arist. l. 2. Rhet.

Negotiatio est honorabilis progenitorum, nam attenditur secundum virtutem generis. secund. ibid.

Negotiatio fuit ingenuitas est virtus, & diuina antiqua. secund. Arist. l. 4. Politicor.

Negotiatio est quaedam laus veniens de meritis parentum. secund. Boetium l. 3. prola. 6. de consolatione philosophia.

Negotiatio est id quod ex bono prodit genere: Generosum autem, quod non a sui natura declinat.

Negotiatio aliquando significat, excellens & dignum notitia, aliquando significat notum, unde negotiatio deducitur, veni tunc a notico, a quo cognitus, notitia, cognitio, quae & notitia dicitur: & notifico, notum facio.

Negotiatio magna cum periculis suscipi voluit. Herodotus

Negotiatio magna cum periculis suscipi voluit. Herodotus

Negotiatio magna cum periculis suscipi voluit. Herodotus

Negotiatio magna cum periculis suscipi voluit. Herodotus

Negotiatio magna cum periculis suscipi voluit. Herodotus

Negotiatio magna cum periculis suscipi voluit. Herodotus

Negotiatio magna cum periculis suscipi voluit. Herodotus

Negotiatio magna cum periculis suscipi voluit. Herodotus

Negotiatio magna cum periculis suscipi voluit. Herodotus

Negotiatio magna cum periculis suscipi voluit. Herodotus

Negotiatio magna cum periculis suscipi voluit. Herodotus

Negotiatio magna cum periculis suscipi voluit. Herodotus

Negotiatio magna cum periculis suscipi voluit. Herodotus

Negotiatio magna cum periculis suscipi voluit. Herodotus

Negotiatio magna cum periculis suscipi voluit. Herodotus

Negotiatio magna cum periculis suscipi voluit. Herodotus

Negotiatio magna cum periculis suscipi voluit. Herodotus

Negotiatio magna cum periculis suscipi voluit. Herodotus

Negotiatio magna cum periculis suscipi voluit. Herodotus

Negotiatio magna cum periculis suscipi voluit. Herodotus

Negotiatio magna cum periculis suscipi voluit. Herodotus

Negotiatio magna cum periculis suscipi voluit. Herodotus

Negotiatio magna cum periculis suscipi voluit. Herodotus

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

SENTENTIAE PHILOSOPHICAE.

Nobilitas & virtus in paucis cernitur. Nam nobiles bonique viri nusquam centum reperuntur: & locupletum ubique magnus est numerus. Lib. 3. de Republ. c. 1.

Nobiles si demum videntur esse, in quibus maiorum virtus inest, ac copiae. Ibid.

Nobilitas est maiorum quidam splendor & claritas. Lib. 2. Rhetor. cap. 35.

Nobile id est, quod ex bono prodiit genere: Generosum quod non à sua natura degeneravit. Lib. 1. de Iust. anim. c. 1.

Nobilitas gentis ac civitatis est, indigenas ac vetustissimos esse, & primos duces illustres multos quoque ea ex gente in rebus, quae expectantur praclaros exitisse. Priuata vero nobilitas, aut à viris aut à mulieribus est, legitimaque ab eis procreatio. Lib. 1. Rhet. ad Theod. cap. 5.

Nobilitas mores sunt, ut ambitiosior sit, qui nobilior est. Lib. 1. Rhet. ad Theod. c. 15.

Nobilitas quaedam maiorum claritas est. Praeterea nobiles ad contemnendos maiorum suorum similes parati sunt. Ibid.

De nobilitate parum laudis praedicare possunt: bonis enim viri mihi nobilis videtur, qui vero non iustus est, licet à patre meliore, quam Iupiter sit, genus ducat, ignobilis mihi videtur. Demosthen. Olymb.

Omnes boni semper nobilitati fauimus: & quia reipublice vile est nobiles esse homines dignos maioribus suis, & quia valere debet apud nos fenes clarorum hominum de Republ. meritorum memoria, etiam mortuorum. Cic. pro Sestio.

Si possent homines facere sibi sortem nascendi, nemo esset humilis, nemo egenus, vnus quisque felicem domum inuaderet: sed quando nos sumus, natura nos regit, & in quemcunq; vult casum nos mittit. Quemcunq; voluit, scilicet nobilem, ad humilitatem peruenies. Quid recentem singulos, cum hanc urbem tibi possem ostendere: nudi sterere colles, inter quos tamen effossa mœnia. Nihil est humili casa nobilitas. Sen. de sent. ora.

Eis qui non nati sunt nobiles sed facti, nihil crudelius, iuxta illud. Asperius nihil est humili, cum surgit in altum. Ibid.

Habet hoc optimum generosus animus, quod concitatur ad honesta. Neminem excellit ingenii virum humilia delectant & fordida. Felix, qui ad meliora imperium animi dedit: ponet se extra conditionem fortunae, prospera tentabit, aduersa comminet & aliis admiranda despiciet. Epist. 37.

Nobilitas animi, generositas est (sensus) nobilitas hominis est generosus animus. Ibid.

Ingenuitas non recipit contumeliam. Lib. de mor.

Iam vero quam sit inane, quam futile nobilitatis nomen, quis non videret? quae si ad claritudinem referatur, aliena est. Boet. de phil. Consol. 1. prola 6.

Generosus animus labor nutrit.

Cum volueris veram hominis affirmationem videre, & scire qualis sit, nudum inspicere, deponat patrimonium, deponat honores, & alia fortunae mendacia. Corpus ipsum exuat, & animum intruere, qualis quantusque sit, alieno an suo magnus. Senec. epistol. ad Lucil. c. 31.

Erigite audacter animos, & quidquid in medio sordidi iacet, transibite, expectat vos in summo, magna nobilitas. In lib. de benef. bro's. cap. 8.

Plato nobilitatem in quatuor species diuisit: nam qui claris, bonis, iustisq; maioribus fuerint nati, eos nobiles vocat: quorum item parentes nobiles ac principes fuerunt: item vocari nobiles, quorum sunt maiores fama & opinione celebres, quam vel ex bellicis rebus praclare gestis, vel ex certaminum coronis reportauerunt: alterum esse nobilitatis genus, idque praestantissimum, cum quis per se animi magnitudine excellit.

Quid enim aliud nobilitatem esse putamus, quam opes antiquas, aut veterem gloriam? quorum neutrum in nostro arbitrio est: sed alterum inconstans fortuna, alterum propter humanam in tempe-riem est. A duobus igitur alienis superbum illud nobilitatis nomen pendet. Atqui diuitiae non reddunt nascentes sibi similes: Virtutis autem à iusto animi habitu profecta facultas, sua veluti nota in prolem diffusa eam insignit, & haec verissima nobilitas est, similitudo secundum iustitiam. Plat. in lib. contra nobilitatem.

De nobilitate non minus quam de aliis bonis gloriari, non indignum est. Ego autem praeter virtutem nullam agnosco nobilitatem: reliqua verò cuncta fortunae aestimo. Nam humili genere natus vt bonus, ita regum & omnium nobilissimus fieri potest. Contra, aliquis bonis parentibus ortus, malus euadere potest, ac tum seipsum, tum vilissimis quibusque ignobilior. Glorieris igitur de laudibus animae, non de maiorum nobilitate, in obscuriori posteritate iam extincta. Phalar. in epist. ad Axiochum.

Vt venator non id quod cane natum sit, sed canem requirit: & rei quae deditus non quod equo prognatum sit, sed equum: ita & civilis boni arbitri procul à scopo aberrarit, si non quis sit, sed ex quibus ortus, princeps querat. Quando ipsi etiam Spartani quosdam reges abdicare coegerunt, vt indignos regno, & nullius precii homines. Quod si vitia etiam in nobilibus genere inhonesta sunt,

vtique etiam sine nobilitate virtus laudem meretur. Plutarch. in vita Sylla & Lyfandri comparat.

Humanam nobilitatem in nulla alia re quam in virtute sitam censemus. Dionys. Halic. lib. 3.

Nobilitas non obicitur, sed illustratur à principe, qui magis inuenitur. Cassiodor. lib. 8. epist. 19.

Nobilitatis specimen & pulchritudinis aspectus, non praestantem sibi subicere, & vincere ferociores potest. Plutarch. in vita Scipionis.

Nobilitate illustres existimato, non qui ex bonis procreati sunt, sed qui bonitatem & probitatem proficiunt. Plutarch. in vita Apud Ant. & Maxim. serm. 139.

Maiorum nobilitati nemo gloriari debet: commendatum ita quod in paupertate magna viuunt. Theophrastus in vita Scipionis.

Nobilitati in pace durius seruitium est. Tacit. annal. lib. 1. Saep euenit vt & humili loco nati ad summam dignitatem surgant, & generosissimarum imaginum scetus in auro detriti deducti acceptam à maioribus lucem in tenebris conuertunt. Valer. Max. lib. 3. cap. 4.

Quod optimum est, id est nobilissimum, vellemus inueniri. In cuiuscunq; animo virtus inest, ei plurimum civitatis honorum. Idem. Ibid.

Eos, quibus contentio est de maioribus, maiorem civitatis gloria virtutum praese ferre addeat. Procop. de bello Vandalico.

Quo, oblecto, nobilitas ipsa, nisi morum benignitas, & mansuetudo? Siquidem fortunae munera etiam parum dignantur, animi virtus propriam cuique gloriam conciliat, & quidem generis diuinitate, atque id genus reliqua, & bona propria putantur, minime in ipsis, vt prope ab aliis tradita, lenitas autem & benignitas, cui ipsa quoque admirationem, & amorem habent quosque laudem accumulunt. Hieronymus in Manum.

Patricia principum nobilitas sepe numero in superbia detinetur, despectis omnibus velut multo inferioribus. At qui modesto experimento ad imperium adsciscuntur, quasi partum horumque tempero, verenturque: & colunt quos confecerant. Manum.

Magnorum principum virtutibus summa scienda non est, quibus sit genitus, sed qualis in Republica fuerit. El. V. epist. 1.

Nobiles homines facilius vulgarem, quam aliquem praestantium hominum libertatem tolerant. Dion. lib. 9.

Sic hodie nobiles complures inhiuntur, quales ad ludum facti & iocum, in vestitu & omni sermone nihil modestum aut prudentem: literarum nullam cognitionem habent: non atque peritis non patet, ut ad eos aditus: de negotiis autem populi non cognoscunt ipsi, vtrum in familiaribus omnino, qui per hanc illorum ignauam atque socordiam, suas facultates gniter amplificat, & hoc fere solum agunt. Si quis est illorum qui forte, tanquam ex vetero espergelactus animus, cuiusmodi adiciat, hoc fere admodum fit amissis propemodum nobilibus. Inadhibitum enim est, eos, qui in villa repositum accurrunt, mature puerilibus annis ad eam rem accesserunt. Pl. Com. lib. 1.

Vt humilitas amplitudinem venerari debet, ita nobilitas maiorem magis quam spernenda bonae indolis nouitas. Valer. Max. lib. 3. cap. 8.

Vt qui eam dignitate obtinent quam merentur non impere postulant honores sibi ab aliis exhiberi, neque si quid praetermissum aut peccatum fuerit, reprehendant, sed contenti scii sunt se non contemni: ita qui subdium sibi comparant, deus atque ornamentum, studiose querunt omnia que spectant augendam dignitatem: quae si nequeunt assequi, modestissime quasi illud videantur, irascunturque quasi sint magnum inaccessum cessit, ex quo fit vt maior cura adhibeatur in fouendis eorum nobilitatibus, quam in ipsis imperatoribus ambiendis. Nam in hoc se dignitatem suam putant, quam huiusmodi penarum propter permittunt, illi dum ignoscunt, existimant argui suam ambulationem: Dum autem puniunt, tum demum potentiam suam ostentant & confirmari putant. Xiphil. in Tiber.

Optimus quique est nobilissimus. Vell. Tateri lib. 1.

In cuiuscunq; animo virtus inest, ei plurimum est civitatis honorum. Idem. Ibid.

In id nati sunt nobiles, vt ne ipsi quiescant, neque alios ducant. Thucyd. lib. 1.

Nobilibus in pace durius seruitium est. Tacit. lib. 6. Annal.

Plerique nobiles inueterata maiorum consuetudine, sedentesque suos latrociniis alere nequaquam turpe ducunt. Pl. Annal. lib. 4.

Vt grauius ferri maiorique dedecori haberi videmus veterum facie quam natos & luxata alia membra quae reguntur: ita etiam facie quam natos & luxata alia membra quae reguntur: ita etiam quam de nobilissimis hominibus reliqui concepere commiserunt quasi de iis qui reliquos virtute vincere debebant, tantum quae eorum vita moribus obferuantur. Arnold. Ferr. lib. 3.

Meo iudicio eos nobiles appellandos censco, quos & grauius

PO

POLYCARP

ruerunt imagines, quidam ignobiles nati fecere posteris genus. In illis non seruasse, quod acceperant, maximum dedecus, in his quod nemo dederat, se esse laudabile. *M. Sen. controvers. l. 1. controvers. 6. ubi multa de nobilitate.*

Alphonsus. Cum aliquis Alphonsum, Aragonum Regem clarissimum, a nobilitate maxime laudaret, quod scilicet esset rex, regis filius, regis nepos, regis frater: Rex hominem interpellans dixit, Nihil esse, quod in vita minoris ipse duceret, quam quod ille tanti facere videretur. Laudem enim illam non suam, sed maiorum suorum esse: quippe qui iustitia, moderatione, atque cum excellentia sibi regnum comparassent, successoribus quidem oneri regna cedere. Et ita demum honori, si virtute potius, quam testamento illa suscipiant. A se itaque, si qua modo extant, elicerent ornamento, non a patribus iam mortuis extorquerent. Innuit autem rex prudentissimus, multo gloriosius esse a se inclarescere, quam a patribus imaginibus: regnumque propria virtute patrum clarius habendum, quam quod hereditate obuenit. *Panorm. l. 2. de rebus gestis Alphonsi.*

Ioan. Huniades. cum misisset ad Huldricum Cilicie Comitem, vt ad se veniret in castra, hoc facere plane noluit, & ad se missis respondit: Ego comes & princeps, & tam nobili familia natus, ad te veniam, hominem nouum, & nostra aetate nobilitatum! quod cum accepisset, Ioannes: Non ergo (respondit) tuis maioribus, sed tibi me comparo: quanquam neque illis cedam, qui pugnando pro Christiana religione nobilitatis, maius lumen posteritati meae comparauit: atque vt in te Cilicis comitatus turpiter extinguitur, ita in me domus Nistricensis exornatur. *Aene. Syluius de dictis Sigismundi & Eriaderis Imperatorum.*

Socrates. opes & generis nobilitatem non solum nihil in se habere honestatis, verum etiam malum omne iis oboriri dicebat. *Laer. l. 2. c. 5.*

Diogenes. Nobilitatem, atque hoc genus fortunae bona, nihil aliud quam velamina malitiae esse dicebat. Nobiles enim, quum alius nihilio sint meliores, tamen peccant licentius, iuxta Horatii dictum.

Et quicquid voluit veluti hoc virtute peractum, sperant magna laudi fore.

Laer. lib. 6.
Herodes Sophista in accusatorem, qui in lite exigua de generis sui claritate multa iactabat: Tu inquit, nobilitate habes in talis. Romani quidem nobilitatis signa gerebant in calceis. Id cratebur-nium addiamentum tali specie. Ita Plinius notat quosdam qui nihil habent nobilitatis praeter imagines. Rursum cum aduersarius gloriaretur: quod in vnam quandam Italiae ciuitatem multa beneficia contulisset. Idem ego, inquit, de me praedicare possem, si in vniuersa terra causam dicerem. Significans, se de innumeris ciuitatibus fuisse praecare meritum. *Philosophus.*

§ SIMILITUDINES.

Gregory Nisens. Quemadmodum lateres figulini ex luto tantum originem ducunt: Sic nobilitas ex obscuris parentibus quoque nascitur. *Apud Aut. Monach. in Melissa.*

Plutarch. Vt fugitiuus ab altaribus ac templis reuulsis nihil superest praeter mortuorum sepulchra: Sic qui vera suaque gloria defuit, maiorum imaginibus esse tunc sese. *in moral.*

Poggij Florentini. Quanto maioris habetur aedificae demum, quam habitare, aut ornare aedificatam: tanto praestabilis est atque excellentius, ab se partam nobilitatem possidere, quam seruari ab aliis acceptam: cum alter suis viribus & lumine resplendet, alter praeter se ferat alienum. Quare soli virtuti palma nobilitatis tribuenda est. Atria vero maiorum imaginibus referta, porticus signis ac tabulis ornati, magnificae villae, templa constructa, varia domus ornata, plus admirationis aspicientibus, quam nobilitatis secum ferunt. Hunc Ansthenes secutus, scripsit, eosdem sibi videri nobiles, & virtutis studiosos: in sola virtute nobilitatem constituens: Stoici hanc Platonis sententiam complectuntur, & solos sapientes nobiles esse volunt. *Lib. de Nobilitate.*

Ioan. Ludouici Vian. iam nobilitas quid est aliud, quam nascentis & opinio, a populi stultitia inducta: aut quae saepenumero latrocinitis quaeritur. *in introductione ad Sapientiam, c. 3.*

Et asini Roterod. Minimi cancri, quos pinnoteris vocant, quo tiores sunt, in animum concharum tellis se condunt: & cum accreuerint, migrant in capiores: Ita quidem maiorum suorum titulis tuerentur se, cum suis diffident virtutibus. *in Simil.*

Vt Lampyrus: non sunt conspicuae, nisi noctu aut in obscuro: Ita quidam non sunt illustres, nisi inter humiles & idiotas: obscurantur autem inter egregios. *ibid.*

Thrineri. Genus nobilium nihil aliud est, quam inanis famus obfidorum. *in apoph.*

Qui sibi gratulatur potius incerta hominum opinione & ambitione, quam propria virtute, similis est ipsi calopodiariis, qui in theatro obiter induunt personam regis. *in apoph. 91.*

Qui querunt monumentum ex posteris, similes iis, qui captant mutuum ex vicinis. *in apoph. 95.*

Qui in spuris aut illegitimis generis infamiam auro dicuntur,

similes illis, qui lignum in nasum tingunt: nam neque hic vitium, neque illic aurum mutat indolem. *in apoph. 100.*
Neminem nutritur fumus ob oniorum, tantum accipere. Ita neminem beat parentum aut stemmatum antiquitate exat virtutem. *et in apoph.*

ADAGIA.

Ge. 70. in vites Kōd ex.
Per. 10. dicitur in istos, qui maiorem famam
Aut. 10. dicitur in istos, qui maiorem famam
Genere. 10. dicitur in istos, qui maiorem famam
Dicitur. 10. dicitur in istos, qui maiorem famam
Subditus. 10. dicitur in istos, qui maiorem famam

Transfertur in hominem fidum. Et per dolam de alio
allegatum subornatum.
Ne patris quidem nomen dicere possit. *in apoph. 100.*
Quod genus est. *in apoph. 100.*

Quadrabit in vehementer obscuris, vel etiam in spuris
que patre natos. Quod genus est & illud iuuenalis.
Quorum nemo quae patriam monstrare parant.

Es ist ein wigiges Kind das seinen Vater imit.
weils wer desj andern Vater ist.

Terre filius.
Olim homines obscuri ignotoque genere prognati reperiuntur, propterea quod terra sit omnium communis parens. *in apoph. 100.*
der erite Welman in seinem Geschlecht. *item.* *Es ist ein Wigiges*
solte man ihm die Vawen oder entwen haben er hiesig
todt bluten.

Matris vt capra dicitur. *in apoph. 100.*
In spuris dictum videtur, quorum pater incertus est, aut a matre de nominatur. *Et ist fetter Mutter* *in apoph. 100.*
item. *Die Mutter sagt* dieser sey sein Vater. *in apoph. 100.*
Mutter sagt es.

Virtus gloriam parit. *in apoph. 100.*
Sentis benefactis potius, quam opibus parari curam geram.
Quanta vix caelo capi possint.

Hac hyperbole M. Tullius, fama celebratam exprimit, cum
caelum laudibus ferre. Ita Virg. *Ultra sidera in caelum*
feriam vertice sidera.

Auis ex aibus. *in apoph. 100.*
Praverby forma dictum est. *Aristophani* per ironiam in
quasi bonus ex bonis prognatus.

Cymbalum mundi.
De homine celebrati nominis.
Domus nobilis.

Qui non opibus tantum aut potentia clarus est, sed etiam
nobilis prognatus est. Hunc Cicero *subinde* domi nobilem
E domo in domum. *in apoph. 100.*

Hae sermone forma significamus aliquem propriam
piam egregia laudis peperisse sua domui patriae.
Famose imagines.

In eos dicebantur, qui in aere peruersum generis nobilitatis
Iuuenalis Vetres ceras appellat.
Iouis germen. *in apoph. 100.*
Id est ex loue germen. Dicebatur in segeni in aere peruersum.

EXEMPLA BIBLICA.

Nobilitatis ratio vteunque habenda, exemplum. *in apoph. 100.*

EXEMPLA PROFANA.

Epaminonda Thebano duci clarissime Graeciae potentissimo
valde illustres generis claritate fuit: at pater tenuioris re famula
quam alius per medioeris quibus. *Pausanias* in Beotia.

Iosephus historicus Iudaeus in generis sui nobilitate deficiente
da sollicitus est, quod paternam quidem a sacerdotibus matrem
vero ab Almonis principibus. *ducat. Vide vnam in apoph. 100.*

Forandinus & *Isabella* Catholici Principes starente: ut
clypeos coronis, vel alius regis ornamentis insignitis (quas
Coroneles & *Orlas* appellat) habent: nisi quibus ob aliquam
stam causam concessum fuisset. *Marinus lib. 21. et in apoph. 100.*

In Aegypto in domorum vestibulis alas vulturum propolant
dicium nobilitatis & vetustatis familia erat. *Alexander* in apoph. 100.

Imperatores Germani Romam coronationis causa profecti
more habent, vt in ponte Adriani Equites creent: cetero postea
praecone edito. An praesentes ad sint vnus vel plures a familia
nachorum Basiliensium, Baicorum Argentinenium, Cameracorum
rum Vormaciensium, Bauarorum Boppardensium. Nam ante
promulgationem nullas poterat Eques creari. *Ioan. Heroldus* in apoph. 100.

Facta inter reges noua confederatione, *Franciscus* L. restitutus
ptatus fuit in collegium Equitum Garterii, & Henricus V. in
ordinem diui Michaelis, quod est apud Gallos, atque religio-

PC
POLY

Peruulgatum & illud est. Luna gestamen apud Arcadas nobilitatis hieroglyphicum fuisse: qui quidem Profeleses ea de causa nuncupati sunt, quod a Deucalione diluuii primipili Lunam in ipsefixe nascentem, se credere, &c. ibid. l. 44. pag. 434. F.

¶ E M B L E M A.
Nobiles & generosi.
Emblema And. Alciati cxxvii.
Aurea Cecropias nescibat sibiula Sestes,
Cui conuulsa tenax dente cicada fuit:
Calceus Arcadico suberat cui lumbula vitæ,
Gessatur patribus mullea Romulidis.
Indigenas quod se adserent, hæc signa tulerant.
Antiqua illustres nobilitate viri.

¶ DEFINITIO: ET ETYMOL.
Nocumentum, Græce βράχος, & βράχος, nocco dicitur, à nocco deducitur.

¶ PATRYM SENTENTIAE.
Facinus est, quod agit indomita cupiditas, vt nocet alteri. Aug. super Iouan.

Nec aliquid nocet fidelibus negata eorum corporibus sepultura, nec si exhibeatur, aliquid infidelibus prodest. De cura pro mortuis.

Quantum ad peccati rationem pertinet, nocuit, quia nocere disposuit. Hier. in epist.

Aliud quoque est nocere, quod semper potes, aliud prodesse, cum possis, aliud non facere, aliud non operari bonum. Illud tibi rursus occurrit, nõ sufficere, Christianum si vnam partem iustitiæ impleat, quam vtraque præcipitur. Ad Celant.

Sed vitium soli impugnent nos maligni spiritus cum suggestionibus suis, & nihil nocent homines perniciosis exemplis, persuasionibus importunis, sermonibus adulationis vel detractionis, atque aliis mille modis. Bern. in ser.

Eti omnes, qui mare & terram habitant, conueniant ad lædendum, nocere nequaquam poterunt ei, qui à semetipso non læditur. Chrys. de repar. lapsi.

Raro læditur homo ab extraneis, si sui cum non lædat: magis enim insidijs nostrorum, quam aliorum periclitamur. Isidor. libr. 11. de summo bono.

Ridiculum est, aliquem odio nocentis innocentiam suam perdere: insidiosissime nocet, cui gratia aguntur pro iniuria. Seneca in epist.

Homo, qui scientiam boni ac mali habet, abstinet se à nocendo, etiam cum incommodo suo, quod animal irrationale facere non potest, & ideo inter summam hominis virtutes innocentia numeratur: quibus rebus apparet, sapientissimum esse, qui mauult perire, quam nocere, vt id officium, quo à mutis discernitur, seruet. Luc. 11. Firm. diuin. instr. lib. 5.

Vide damnum.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.
Nomen quasi Nouimen, inquit Festus, à nosco, quod noticiam faciat: nam per id quo quicquid nominamus illud agnoscitur. Græc. ὄνομα, Hebr. שֵׁם, apud quos Naam significat dicere, loqui, eloqui; Neum, verbum, sermo, locutio, ab Hebræo Græcum ὄνομα, & ὄνομα, profero, loquor, sermo cinor. fluxisse videtur: ὄνομα, item, id est, nomino, vnde Germ. Ein Nam; Gall. Nom. Ital. Nome, Hisp. Nombre, Proprie autem nomen dicitur, teste Nonio proprium vocabulum singulorum, id est, quo singule res appellantur. Inde nomino, nomen alicui ei impono. Id autem fit dupliciter. Aut enim vniuerso generi nomen imponimus, quod Grammatici nomen appellatum vocant: vt quum animal vtrius ratione hominem dicimus nominari. Aut singulis rebus peculiare nomen imponimus, quod illi cum alio non sit commune, hoc à Grammaticis nomen proprium appellatur: & diuiditur in Prænomen, Nomen, Cognomen, & Agnomen, vt Publius, Cornelius, Scipio, Africanus. De quibus prolixè agunt Grammatici.

¶ SENTENTIAE BIBLICAE.
Nomen pro amplitudine, vel excellentia, sed cum re ipsa coniuncta. Ephes. 1. 21. Phil. 2. 9. pro dignitate ac præstantia, Hebr. 1. 4. pro notitia, Rom. 1. 6. Nomen nouum electis datum, Apoc. 2. 2. 17. Nomen Domini Iesu, ex Hebræorum idiotismo ideo declarat, quod Dominus Iesus, Cor. 1. 1. ver. 4. Nomen Christi nominare dicitur, qui colit

¶ HIEROGLYPHICA.
Quod Romanos omnino annulus signum fuit nobilitatis. Testatur cum aliam ea, quæ apud Lium leguntur lib. 3. de bello Punic. secundo. Vide Pier. 41. pag. 397. B.

¶ PATRYM SENTENTIAE.
Facinus est, quod agit indomita cupiditas, vt nocet alteri. Aug. super Iouan.

Nec aliquid nocet fidelibus negata eorum corporibus sepultura, nec si exhibeatur, aliquid infidelibus prodest. De cura pro mortuis.

Quantum ad peccati rationem pertinet, nocuit, quia nocere disposuit. Hier. in epist.

Aliud quoque est nocere, quod semper potes, aliud prodesse, cum possis, aliud non facere, aliud non operari bonum. Illud tibi rursus occurrit, nõ sufficere, Christianum si vnam partem iustitiæ impleat, quam vtraque præcipitur. Ad Celant.

Sed vitium soli impugnent nos maligni spiritus cum suggestionibus suis, & nihil nocent homines perniciosis exemplis, persuasionibus importunis, sermonibus adulationis vel detractionis, atque aliis mille modis. Bern. in ser.

Eti omnes, qui mare & terram habitant, conueniant ad lædendum, nocere nequaquam poterunt ei, qui à semetipso non læditur. Chrys. de repar. lapsi.

Raro læditur homo ab extraneis, si sui cum non lædat: magis enim insidijs nostrorum, quam aliorum periclitamur. Isidor. libr. 11. de summo bono.

Ridiculum est, aliquem odio nocentis innocentiam suam perdere: insidiosissime nocet, cui gratia aguntur pro iniuria. Seneca in epist.

Homo, qui scientiam boni ac mali habet, abstinet se à nocendo, etiam cum incommodo suo, quod animal irrationale facere non potest, & ideo inter summam hominis virtutes innocentia numeratur: quibus rebus apparet, sapientissimum esse, qui mauult perire, quam nocere, vt id officium, quo à mutis discernitur, seruet. Luc. 11. Firm. diuin. instr. lib. 5.

Vide damnum.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.
Nomen quasi Nouimen, inquit Festus, à nosco, quod noticiam faciat: nam per id quo quicquid nominamus illud agnoscitur. Græc. ὄνομα, Hebr. שֵׁם, apud quos Naam significat dicere, loqui, eloqui; Neum, verbum, sermo, locutio, ab Hebræo Græcum ὄνομα, & ὄνομα, profero, loquor, sermo cinor. fluxisse videtur: ὄνομα, item, id est, nomino, vnde Germ. Ein Nam; Gall. Nom. Ital. Nome, Hisp. Nombre, Proprie autem nomen dicitur, teste Nonio proprium vocabulum singulorum, id est, quo singule res appellantur. Inde nomino, nomen alicui ei impono. Id autem fit dupliciter. Aut enim vniuerso generi nomen imponimus, quod Grammatici nomen appellatum vocant: vt quum animal vtrius ratione hominem dicimus nominari. Aut singulis rebus peculiare nomen imponimus, quod illi cum alio non sit commune, hoc à Grammaticis nomen proprium appellatur: & diuiditur in Prænomen, Nomen, Cognomen, & Agnomen, vt Publius, Cornelius, Scipio, Africanus. De quibus prolixè agunt Grammatici.

¶ SENTENTIAE BIBLICAE.
Nomen pro amplitudine, vel excellentia, sed cum re ipsa coniuncta. Ephes. 1. 21. Phil. 2. 9. pro dignitate ac præstantia, Hebr. 1. 4. pro notitia, Rom. 1. 6. Nomen nouum electis datum, Apoc. 2. 2. 17. Nomen Domini Iesu, ex Hebræorum idiotismo ideo declarat, quod Dominus Iesus, Cor. 1. 1. ver. 4. Nomen Christi nominare dicitur, qui colit

horum virorum concilio conuocato de meris nugis con-

ADAGIA.

Græci vocant nuntios νεωχρησθησες. Quorum nuntius dicitur a νεωχρησθησες. quia proprie dicitur aqua impetu sca-

ntibus nuntius appellat quod diuina conuulsa, qua in me-

lucos. Et parasius iacob anitur a Comediarum actori.

Garrulitas, Loquacitas, Lingua.

Nuntius.

DEFINITIO ET ETYMOLOGIA.

Nuntius Qui nuntiat, et quod nuntiat. Græce νεωχρησθησες. Hebr. Malac. Legatus. Nuntium, uero dicitur a νεωχρησθησες. quia proprie dicitur aqua impetu sca-

BIBLICI LOCI.

Nuntius fidelis laudatur. Prov. 25. 13. 26. Nuntio stulto uti ridicu-

SENTENTIAE BIBLICAE.

Nuntius bonus.

Nuntius autem fidelis, sanctus. Prov. 13.

Nuntius malus in die messis, ita legatus fidelis est, qui misit il-

lum opus requiescere facit. 27.

Nuntius animæ sitienti, & nuntius bonus de terrâ longin-

quâ.

Malus.

Nuntius dentibus, & fumus oculis: sic piger his, qui misit

illum. Prov. 10.

Nuntius impius cadet in malum. 13.

Nuntius pedibus & iniquitatem bibebis, qui mittit uerba per

mentum suum. 16.

APHORISMA.

Nuntius dicitur est, uero dicitur, quod uno die mille quingenta

annos, hanc ætatem peruenit. Idem in fallor, cum vi-

ctus Achæsiuiliu aduersus Medos in Marathone partam, se-

mittebat, quæ exitu sollicito nuntiarer, per 22 dies, inquit, uixit

multum ualete, uicimus, moxque expirauit. Erasim. lib. 8.

de uita. l. 17. c. 20. Et Caleni. c. 9.

ADAGIA.

Nuntius annuntias bellum, & πρὸς τοὺς ἄλλους.

Nuntius tibi qui rem oppido legam annuntiat, quod bellum

est, annuntias calamitatis.

Nuntius ad milites, πρὸς τοὺς ἄλλους. Suidas.

Nuntius dicitur potest in eos, qui nona spe gestunt.

Nuntius Apollo cecinit: τὴν ἄσπερον ἀκκιδάγιστον. Zenodot.

Nuntius, uis qui a principe redeuntem percontabitur, quid

nuntiat.

Nuntius tibi uaticinatus est. Αφ' ὧν ἴσθι ἰσθλάσας. Suidas.

Nuntius tibi qui crederet serem habere certam, uoluit ex oraculo

scire.

Nuntius tibi nuntiat, apud hospitem. Σειρὸς μὲν φίλος ἀγέλλος,

ἴσθι ἰσθλάσας.

Nuntius complures eadem de re bene omittantur, aut ubi sua

res blandians, ex quibuslibet leuibus argumentis putat

scire, quod oportet.

Nuntius habet mentis, quam Dithyramborum Poeta.

BIBLICI EXEMPLA.

Nuntii boni exempla: Rebecca, Gen. 24. 8. Rahel, 29. 11. Filius

Israhel, 46. Iuda, 46. 28. Vxor Manue, Iudic. 13. 10. Ionatha & Achis-

babeus, 2. Sam. 6. 11. Et 17. 21. Numerus Eliaci, 2. Reg. 5. 10. Leprosi, 7. 10.

Nuntius Ezechiel, 2. Par. 30. 6. ancilla Anna, Tob. 8. 16. Vxor Tobie,

8. 6. Mulieres resurrexerunt Christi nuntiantes, Matth. 28. 8. An-

gelus, Luc. 2. 10. Septuaginta Discipuli, 10. 17. Rhode, Act. 12. 14. Pe-

trus, 2. 16.

Nuntii mali, tristici, & infelicis exempla: Cham, Gen. 9. 21. Rebecca,

27. 42. Iuda, 38. 24. Iacob, 37. 31. Iosepho, 48. 3. Pharaoni, Exod. 14. 9.

Regi Ierichuntis, Ios. 2. 2. Sifara, Iud. 4. 12. Ionathan, 9. 7. Vir de Beni-

amin, 1. Sam. 4. 52. Vxor Phinees, 25. 19. Samuel, 15. 12. Item Ionathas,

19. 2. Sauli, 24. 2. vnus de pueris, 25. 14. Amalechita, 2. Sam. 2. 19. Iacob,

32. 3. Fili Remmonis, 4. 8. Dauidi, 10. 6. & 12. 18. 25. 31. Chusi, 18. 32. Gad,

24. 13. Salomoni, 1. Reg. 2. 29. 41. Achab, 19. 1. Ministri viri Dei, 2. Reg.

6. 15. Regi Assyriorum, 17. 26. Eliacim, & c. 18. 37. Nuntii Iosaphat, 2.

Paral. 20. 2. relictus captiuus, Nehem. 1. 3. Eunuchi, Esph. 4. 4. Nuntii

Iobi, Iob. 1. 14. 15. & c. Eliasi, Esa. 38. 1. Nuntii Israhitarum, 1. Macch.

9. 14. nuntius tristicus, 16. 21. Discipuli Ioannis, Matth. 14. 13. Principi

Synagoga, Luc. 8. 49.

PROFANA EXEMPLA.

Apud Græcos si quid fausti & feliciter nuntii afferrent, coronati

aduentabant: ipsique ciues in communis signum lætitiæ coronati

incede bant, ouantes, gratantesque. Alex. l. 1. c. 77.

Pugnã Mariathoniam denuntiauit, ut Ponticus Heraclides tra-

dit, Trasippus Eroensis: plerique Ericlem memorant currentem in

armis adhuc ex acie calidum, ad concidentem in ianuã primorum,

hoc tantum dixisse, salutem, nos salui sumus: mox expirasse. Plur. de

gloria Athen.

Fuit receptus mos Romanorum, ut quoties insigni victoria con-

sules positi essent, ob res prosperè gestas, laureatis fideibus prælati

incederent: literasque laureatas Romam mitti, aut nuntios cum

iaculis laureatis aduenire, nauemque laureatam aut vitratam felici-

stis victoriæ nuntium esse. Alex. l. 1. c. 77.

Romani siue rure, siue peregre, edierint, præmissis nuntio adesse

se vxoribus significant, præparantque, velut exoptantibus & expe-

ctantibus lætum nuntium de se præmittere. Plur. in q. Roman.

gelus, Luc. 2. 10. Septuaginta Discipuli, 10. 17. Rhode, Act. 12. 14. Pe-

trus, 2. 16.

Nuntii mali, tristici, & infelicis exempla: Cham, Gen. 9. 21. Rebecca,

27. 42. Iuda, 38. 24. Iacob, 37. 31. Iosepho, 48. 3. Pharaoni, Exod. 14. 9.

Regi Ierichuntis, Ios. 2. 2. Sifara, Iud. 4. 12. Ionathan, 9. 7. Vir de Beni-

amin, 1. Sam. 4. 52. Vxor Phinees, 25. 19. Samuel, 15. 12. Item Ionathas,

19. 2. Sauli, 24. 2. vnus de pueris, 25. 14. Amalechita, 2. Sam. 2. 19. Iacob,

32. 3. Fili Remmonis, 4. 8. Dauidi, 10. 6. & 12. 18. 25. 31. Chusi, 18. 32. Gad,

24. 13. Salomoni, 1. Reg. 2. 29. 41. Achab, 19. 1. Ministri viri Dei, 2. Reg.

6. 15. Regi Assyriorum, 17. 26. Eliacim, & c. 18. 37. Nuntii Iosaphat, 2.

Paral. 20. 2. relictus captiuus, Nehem. 1. 3. Eunuchi, Esph. 4. 4. Nuntii

Iobi, Iob. 1. 14. 15. & c. Eliasi, Esa. 38. 1. Nuntii Israhitarum, 1. Macch.

9. 14. nuntius tristicus, 16. 21. Discipuli Ioannis, Matth. 14. 13. Principi

Synagoga, Luc. 8. 49.

PROFANA EXEMPLA.

Apud Græcos si quid fausti & feliciter nuntii afferrent, coronati

aduentabant: ipsique ciues in communis signum lætitiæ coronati

incede bant, ouantes, gratantesque. Alex. l. 1. c. 77.

Pugnã Mariathoniam denuntiauit, ut Ponticus Heraclides tra-

dit, Trasippus Eroensis: plerique Ericlem memorant currentem in

armis adhuc ex acie calidum, ad concidentem in ianuã primorum,

hoc tantum dixisse, salutem, nos salui sumus: mox expirasse. Plur. de

gloria Athen.

Fuit receptus mos Romanorum, ut quoties insigni victoria con-

sules positi essent, ob res prosperè gestas, laureatis fideibus prælati

incederent: literasque laureatas Romam mitti, aut nuntios cum

iaculis laureatis aduenire, nauemque laureatam aut vitratam felici-

stis victoriæ nuntium esse. Alex. l. 1. c. 77.

Romani siue rure, siue peregre, edierint, præmissis nuntio adesse

se vxoribus significant, præparantque, velut exoptantibus & expe-

ctantibus lætum nuntium de se præmittere. Plur. in q. Roman.

gelus, Luc. 2. 10. Septuaginta Discipuli, 10. 17. Rhode, Act. 12. 14. Pe-

trus, 2. 16.

Nuntii mali, tristici, & infelicis exempla: Cham, Gen. 9. 21. Rebecca,

27. 42. Iuda, 38. 24. Iacob, 37. 31. Iosepho, 48. 3. Pharaoni, Exod. 14. 9.

Regi Ierichuntis, Ios. 2. 2. Sifara, Iud. 4. 12. Ionathan, 9. 7. Vir de Beni-

amin, 1. Sam. 4. 52. Vxor Phinees, 25. 19. Samuel, 15. 12. Item Ionathas,

19. 2. Sauli, 24. 2. vnus de pueris, 25. 14. Amalechita, 2. Sam. 2. 19. Iacob,

32. 3. Fili Remmonis, 4. 8. Dauidi, 10. 6. & 12. 18. 25. 31. Chusi, 18. 32. Gad,

24. 13. Salomoni, 1. Reg. 2. 29. 41. Achab, 19. 1. Ministri viri Dei, 2. Reg.

6. 15. Regi Assyriorum, 17. 26. Eliacim, & c. 18. 37. Nuntii Iosaphat, 2.

Paral. 20. 2. relictus captiuus, Nehem. 1. 3. Eunuchi, Esph. 4. 4. Nuntii

Iobi, Iob. 1. 14. 15. & c. Eliasi, Esa. 38. 1. Nuntii Israhitarum, 1. Macch.

9. 14. nuntius tristicus, 16. 21. Discipuli Ioannis, Matth. 14. 13. Principi

Synagoga, Luc. 8. 49.

PROFANA EXEMPLA.

Apud Græcos si quid fausti & feliciter nuntii afferrent, coronati

aduentabant: ipsique ciues in communis signum lætitiæ coronati

incede bant, ouantes, gratantesque. Alex. l. 1. c. 77.

Pugnã Mariathoniam denuntiauit, ut Ponticus Heraclides tra-

dit, Trasippus Eroensis: plerique Ericlem memorant currentem in

armis adhuc ex acie calidum, ad concidentem in ianuã primorum,

hoc tantum dixisse, salutem, nos salui sumus: mox expirasse. Plur. de

gloria Athen.

Fuit receptus mos Romanorum, ut quoties insigni victoria con-

sules positi essent, ob res prosperè gestas, laureatis fideibus prælati

incederent: literasque laureatas Romam mitti, aut nuntios cum

iaculis laureatis aduenire, nauemque laureatam aut vitratam felici-

stis victoriæ nuntium esse. Alex. l. 1. c. 77.

Romani siue rure, siue peregre, edierint, præmissis nuntio adesse

se vxoribus significant, præparantque, velut exoptantibus & expe-

ctantibus lætum nuntium de se præmittere. Plur. in q. Roman.

gelus, Luc. 2. 10. Septuaginta Discipuli, 10. 17. Rhode, Act. 12. 14. Pe-

trus, 2. 16.

Nuntii mali, tristici, & infelicis exempla: Cham, Gen. 9. 21. Rebecca,

27. 42. Iuda, 38. 24. Iacob, 37. 31. Iosepho, 48. 3. Pharaoni, Exod. 14. 9.

Regi Ierichuntis, Ios. 2. 2. Sifara, Iud. 4. 12. Ionathan, 9. 7. Vir de Beni-

amin, 1. Sam. 4. 52. Vxor Phinees, 25. 19. Samuel, 15. 12. Item Ionathas,

19. 2. Sauli, 24. 2. vnus de pueris, 25. 14. Amalechita, 2. Sam. 2. 19. Iacob,

32. 3. Fili Remmonis, 4. 8. Dauidi, 10. 6. & 12. 18. 25. 31. Chusi, 18. 32. Gad,

24. 13. Salomoni, 1. Reg. 2. 29. 41. Achab, 19. 1. Ministri viri Dei, 2. Reg.

6. 15. Regi Assyriorum, 17. 26. Eliacim, & c. 18. 37. Nuntii Iosaphat, 2.

Paral. 20. 2. relictus captiuus, Nehem. 1. 3. Eunuchi, Esph. 4. 4. Nuntii

Iobi, Iob. 1. 14. 15. & c. Eliasi, Esa. 38. 1. Nuntii Israhitarum, 1. Macch.

9. 14. nuntius tristicus, 16. 21. Discipuli Ioannis, Matth. 14. 13. Principi

Synagoga, Luc. 8. 49.

PROFANA EXEMPLA.

Apud Græcos si quid fausti & feliciter nuntii afferrent, coronati

aduentabant: ipsique ciues in communis signum lætitiæ coronati

incede bant, ouantes, gratantesque. Alex. l. 1. c. 77.

Pugnã Mariathoniam denuntiauit, ut Ponticus Heraclides tra-

dit, Trasippus Eroensis: plerique Ericlem memorant currentem in

armis adhuc ex acie calidum, ad concidentem in ianuã primorum,

hoc tantum dixisse, salutem, nos salui sumus: mox expirasse. Plur. de

gloria Athen.

Fuit receptus mos Romanorum, ut quoties insigni victoria con-

sules positi essent, ob res prosperè gestas, laureatis fideibus prælati

incederent: literasque laureatas Romam mitti, aut nuntios cum

iaculis laureatis aduenire, nauemque laureatam aut vitratam felici-

stis victoriæ nuntium esse. Alex. l. 1. c. 77.

Romani siue rure, siue peregre, edierint, præmissis nuntio adesse

se vxoribus significant, præparantque, velut exoptantibus & expe-

ctantibus lætum nuntium de se præmittere. Plur. in q. Roman.

gelus, Luc. 2. 10. Septuaginta Discipuli, 10. 17. Rhode, Act. 12. 14. Pe-

trus, 2. 16.

Nuntii mali, tristici, & infelicis exempla: Cham, Gen. 9. 21. Rebecca,

27. 42. Iuda, 38. 24. Iacob, 37. 31. Iosepho, 48. 3. Pharaoni, Exod. 14. 9.

Regi Ierichuntis, Ios. 2. 2. Sifara, Iud. 4. 12. Ionathan, 9. 7. Vir de Beni-

amin, 1. Sam. 4. 52. Vxor Phinees, 25. 19. Samuel, 15. 12. Item Ionathas,

19. 2. Sauli, 24. 2. vnus de pueris, 25. 14. Amalechita, 2. Sam. 2. 19. Iacob,

32. 3. Fili Remmonis, 4. 8. Dauidi, 10. 6. & 12. 18. 25. 31. Chusi, 18. 32. Gad,

24. 13. Salomoni, 1. Reg. 2. 29. 41. Achab, 19. 1. Ministri viri Dei, 2. Reg.

6. 15. Regi Assyriorum, 17. 26. Eliacim, & c. 18. 37. Nuntii Iosaphat, 2.

Paral. 20. 2. relictus captiuus, Nehem. 1. 3. Eunuchi, Esph. 4. 4. Nuntii

Iobi, Iob. 1. 14. 15. & c. Eliasi, Esa. 38. 1. Nuntii Israhitarum, 1. Macch.

9. 14. nuntius tristicus, 16. 21. Discipuli Ioannis, Matth. 14. 13. Principi

Synagoga, Luc. 8. 49.

PROFANA EXEMPLA.

Apud Græcos si quid fausti & feliciter nuntii afferrent, coronati

aduentabant: ipsique ciues in communis signum lætitiæ coronati

incede bant, ouantes, gratantesque. Alex. l. 1. c. 77.

Pugnã Mariathoniam denuntiauit, ut Ponticus Heraclides tra-

dit, Trasippus Eroensis: plerique Ericlem memorant currentem in

armis adhuc ex acie calidum, ad concidentem in ianuã primorum,

hoc tantum dixisse, salutem, nos salui sumus: mox expirasse. Plur. de

gloria Athen.

Fuit receptus mos Romanorum, ut quoties insigni victoria con-

Alia, cum peccaverit, multas morbi sui vellet habere socias: Multa autem ex stultitia. Hinc est quod domus virorum male habeant.

Aduersus hac igitur bene munite Seru & pessulus aditu fores. Nihil enim bonum introitus externi Mulierum efficiunt, sed varia & mala. Naumachus.

Sed audi o virgo, hac omnia tibi obseruanda sunt. Neq; proclius ad risum, neq; tristis esto. Nec otiosa proflus, sed labores subeas moderatos. Neq; tuis famulis duram aut valde lenem Te praebeas: negligentiores domini semper damnium patiuntur.

Improbam autem domi nunquam receperis, Multorum bene conditas familias pessum dederunt anas: Sed neque loquacem mulierem tibi afferes.

Suário. Malum sunt mulieres, verunt amen, o populares, Hoc sine malo domum inhabitare non licet: Nam & uxorem ducere, & non ducere, malum est.

Euripides. Non omnes aut infortunati sunt in nuptiis, Aut fortunati. Calamitosus est autem qui incidere In malam mulierem: Felix, qui in bonam.

Hesiodus in operibus. Hanc enim uxore melius quicquam vir acciperit Bona: mala vero nihil est deterius: Clanculum abiguerunt, qua virum vitium, egregium Vix sine torre, & ad crudam impellit senectam.

Mendander. Uxorem ducere si quis veritatem consideret, Malum quidem est, sed necessarium malum.

Euripides. Nihil sane deterius existit mala Muliere, bona vero exime, nihil Esse melius scio: differunt autem ingenia. Ducas autem virginem, & bonis moribus ipsam instituas, Omnia diligenter circumspiciens, ne vacent tuas nuptias irrideant.

Euripides. Adhortor omnes homines, Ut ex bonis viris bonos liberos gignant. Sic enim nunquam malus euentus accidet.

Eurip. in Andro. Non decet duabus mulieribus virum unum imperare. Sed vicam istam ante ferturam Venereum Contemnit, sunt coniuges qui bene conuersari voluerint; Bene maritum est, o Nicobratæ!

Non imperare viro sed obediere. Mulier autem unicus virum ingens malum est.

Eurip. in Medea. Ad salutem precipuum est, Uxorem a viro non discedere.

Hesiod. Etate maturæ uxorem ducito, Neque multo minor natus viginti annis, Neue multo maior. Ista enim tempestiua sunt nuptia. Virgo autem in pubescens anno decimo quarto, nubat decimo quinto.

Euripides. Nunc iuuenes adhortor omnes, Ne in senectute nuptias celebrent, Sed paulatim in iuuentute liberos procreent. Nihil enim voluptatis habet. Et res est inimica mulieris viri senex.

Nuptiæ non bone. Quisquis uxorem ducere deliberat, non deliberat Recte: nam sibi delibet, statim ducit: Quod malorum vita multorum initium est. Nam si quis pauper pecuniosam uxorem Duxerit, non uxorem, sed dominam habet, Cuius famulus est. Quod si duxerit Nihil afferentem dotis, iterum sit seruus. Oportet enim deinceps vnius loco duas alere. Duxit aliquis turpem, non amplius iucunda est ei vita. Formosa si ducatur, non est illa. Magnus maris sui, quam vicinorum, Uaque nullo modo malum canere potes.

Philippides. Dicebam tibi, ne uxorem duceres, sed si uisiter uideres, Bini sunt cum uxore iucundissimi dies. Alter quo ducitur, alter quo mortua effertur. Nihil est in inchoe terra muliere grauius. Noui experire: felix ille qui illam non curat.

Mendander.

Tu qui uxorem ducere statuis, cito quod Bonum habebis, si minus malum delegeris. Euripid. in Alcei.

Felices animo homines in nuptos, & sine liberis Diphilus.

Bonam uxorem consequi non facile est, Anonymus.

Africus nuptus non amplius liber est, Theodoc.

Similes sunt senectus & nuptia, Vtramque enim consequi desideramus.

Postquam vero nati fuerimus, tristamur, Antiphanes.

Infortunium extremum, nuptia sunt, De nuptiis, Poetarum Latinorum Sententia quadam.

Horatius lib. 1. Od. 13. Felices ter & amplius,

Quos irrepta tenet copula: nec malis Disuisis querimonia;

Suprema cuius soluet amor die, Ouid. lib. 2. de Arte.

Lite fagant nuptias, viros, nuptias, mariti; Inq; uicem credunt rem sibi semper apti, Idem.

Quam antumet vni posse placere viro, Item.

Elige cui dicis, tu mihi sola placeas, Item.

Nulla sit tui placeas aliena cura puelæ; Iam face ut & multis una sit illa tibi, Martialis lib. 8.

Inferior matrona suo sit Prisce marito; Non aliter sunt fecunda virgines, Aufonius.

Par pari ingato Coniugum: distat quid iuxta est, Ouid. Epit. 5.

Quam male inaequales veniant ad aratra iocunda; Tam premitur magno coniuge nupta marito, Non honor est, sed onus species læsura ferentes.

Si qua uoles apte nubere, nubet parit, Idem Fall. lib. 3.

Nubere si qua uoles, quamuis propter aris amhi, Differ: habent parus comoda magna mura, Idem de Arte.

Nupta virum timeat, rata sit custodia nuptæ; Hoc decet, hoc leget iuris, pudorq; iuuet, Plautus.

Venit hoc mihi in mentem, Megadore, te esse hominem factiosum: me item esse hominem pauperum & impudicam deprehensum sunt. Non defunt qui nullam inuocant ducendam existimant, nisi diuitem. Verum hic egregia fecerunt, quis se ipsum uxori pecuniis affluentibus submittat. Quod si quomodo sententia fuerit, vel parua dotem libenter capiet. Nuptiæ ad ducendum Oportet mulierem egredientem domo hunc animum remanere attigisse, ut qui non cognoscunt ipsam, cuiusnam sit mater, non tem cuius uxori, interrogent. Hyperides.

Maturæ perpetuam promouere oportet, & filios illorum relinquendo semper Deo ministris pro se ipso tradere. Plautus in Amphitruo.

Gignere debemus & educare liberos, vitam ceu laqueum post alios tradendo. Idem ibid.

Spartanorum lex multam statuit: primam, non ducere uxorem: alteram sero ducenti: tertiam & grauisimam illi, qui multam duceret. Aristonis Commentarij, apud Sot. serm. 94.

Vnicuique genus nostrum ad societatem natum est. Nam caritatem & præcipua societatis est, quæ per nuptias inuitur. Nam caritas sine familia esse non possunt: & familia in nuptiis manet: ut nuptiæ autem & perfectæ illius qui uxorem ducit. Hierocles apud Sot.

serm. 65. Bonæ mulieris virtus est, maritum conseruantem non offendentem. Herodorus.

Mulier parere, extremum dedecus est viro.

PO

POLY

... nec alios videre, nec ipsa videri debet, præsertim quæ ele-
... fuerit. Vtrumque enim ad res inhonestas incitamen-
... confensus est nuptiarum, si veterique coniux temperan-
... Democritus.

De secundis nuptiis. DIAL. LXXV.
Francisci Petrarchæ.

G A V.

Secundas nuptias celebrabo. R. Si nosces ad liquidum quid est
... de illa magis scribant viri, ne primas quidem nu-
... G. Secundas nuptias celebrare est animus. R. Si non
... domuerunt, iam secundas celebra, si te nec illæ do-
... habens noueram superinducit, ius mani-
... prolem habens noueram superinducit, ius mani-
... domum mittit incendium. Si iuuenta virget, aut libidi-
... fortius, postet forsan, (ciuiliter
... quæ nihil est turpius, postet forsan, (ciuiliter
... honeste dicam) postet inquam fortassis viri ius nisi
... materia vel diuina lege vetitum esset, concubinali obse-
... quæ nouercalibus odiis domus tranquilla turpa-
... uenire, quam nouercalibus odiis domus tranquilla turpa-
... Tuo ac Domitiano suscepit filius Vespasianus prudenti illi-
... sit ætate hac Stephanus Columnealis haud im-
... nec principes memorandos. G. Ad secundas nuptias inten-
... quæ quidem secundum leges humanas, diuinis quidem
... magis quam laudantibus, nota omnibus quæ
... Prælus tractat. Apollolus. Certe etiam apud Gentiles ipsos
... permissam rem potius quam proba-
... Si quidem multorum matrimoniorum experi-
... cuiusdam intemperantiæ signum esse vestri
... quæ amplexus Hieronymus quam multa cõ-
... nuptias quamq; acriter scribat, non est promissa bre-
... in feminas, non in viros etiam dici
... si debitor calli-
... & haud dubie sexus ille maioris sit debitor calli-
... ac constantie debent viri.
... nuptis est opus. R. Mirer, nisi vestros mores noue-
... sed damnosa etiam vobis necessaria
... ad te verò durissimi oris sis, si ad te frenandum vxore opus
... R. Age age! dum feruor
... non notasti quam dulcis est sopor in
... miserum actum cogitas qui
... valuerat.

APOPHTHEGMATA.

Interrogabat quendam, cur vxorem ducere nollet: si
... formosam duxero, habiturus sum communem:
... Haudquaquam, dixit Thales: sed si pul-
... communem non
... 64.
... vxorem duceret, nondum esse tempus,
... tempus esse tempus. Stob. ferm. 65.
... cur in vigore ætatis liberis non procreasset,
... mea facillere negotium, aut si quæ
... Idem ibid.
... nuptias ambientes, similes esse dice-
... qui alludunt circum nassam & gestiant inire: contra,
... simile in matrimonio, quod ambiunt liberi
... cap. Diog. Laert.

Scis si anti? cuidam, vxorem an non duceret? Virumius, inquit
Socrates, pœnitebit. Stob.
Musonius, cum quidam dixisset, Nuptias sibi videri impedi-
to esse ad philosophandum, respondit se aliter sentire quum non
fuerint impedimento. Pythagoræ, neque Socrati, neque Cræti, quo-
rum vniquisq; vxori cohabitauit: nec vllis, inquit, alios nominare
possi, qui melius sunt philo sophati. Stob. ferm. 65. Vbi egregia mul-
ta à Musonio dicta in laudem nuptiarum.

Herodes, Vniuersum humanum genus ad societatem natum esse
dicebat. Prima autem, inquit, & præcipua societas est, quæ per nu-
ptias initur. Nam ciuitates sine familiis esse non possunt: & familia
innupti manca est: integra autem & perfecta illius qui coniugatus
fuerit. Stob. eod. ferm.

Plato ex nuptiis hanc consolationem oriri dicebat quod nature
perpetuitas inde promoueatur, & quo filios filiorum relinquendo
semper Deo ministros pro nobis relinquimus, vitam ceu lampa-
dem aliis post alios tradentes. lib. 6. de legib.

Chilon. Eius dictum celebratur: nuptias fragiles & æquales opi-
bus celebrato. Stob. ferm. 68.

Eusebius philo. dicebat optimum esse consensum nuptiarum, si
conuages temperantiam exerceant. Stob. ferm. 72.

Anonymous. Lacon quidem diues bono & pauperi adolescenti si-
liam elocauit, quæ de re eum à cognatis reprehederetur, dixit, quæ
diuitem potius quam pauperem futurum expectem. Stob. ferm. 70.

Marta & Catonis F. cum rogaretur, cur post amissum maritum,
deno non nubere? respondit, se non virum inuenire, qui magis
eam vellet quam sua. Quo dicto ostendere voluit, diuitias magis in
vxoribus ducendis eligi tole, quam pudicitiam, & morum hone-
statem: ac multos non oculis, sed digitis vxores dicere. Aut. est
Hieron.

Dionysius sen. Cum videret matrem ætate confectam, secundo
nubere vellet, eam ob causam à multis male audire, ait: Ciuitatis le-
gibus vim quidem posse afferri, nature verò nequaquã posse. Plut.

§ SIMILITUDO.

Stob. Quemadmodum Musici proprium vocis tonum postea-
quam didicerunt, tum deum conantur mediam constitutere, vt &
grauibus, & acutis conueniat, & neq; abruptas, neq; vt inferior re-
linquat locum suum? Eodem modo nuptiæ concinnandæ sunt iux-
ta proprium animæ tenorem, vt non solum in læta, sed & aduersa
fortuna inuicem vnanimis degere possint. ferm. 68.

§ EXEMPLA BIBLICA.

Nuptiarum secundarum exempla: Abraham, Gen. 23. v. 1. Abi-
gal, 1. Sam. 25. 42. Ailuerus, Esther 2. 17.

§ HIEROGLYPHICA.

Numerus tricenarius hieroglyphicum est nuptiarum: vt sacri
Euangeliorum interpretes super Mattheo affirmant, quod non
multum abest à num. 32. per quem Aegyptii maritalem copulam si-
gnificabant. Pier. Valer. 37 pag. 359. B.

Cornicem in nuptiis omne auspiciatissimo nominari solitum fuisse
ex veteri instituto: vnde & concordia & nuptiarum habetur sym-
bolum. Vide eundem Pier. Val. lib. 20.

Vide sit. de Coniugio, Matrimonio, & vxore.

FINIS LIBRI DVODECIMI.

POLYAN: